

II.3. ЗЕМИ И ПОЧВИ

1. Обобщена информация за територията на РИОСВ

РИОСВ – Стара Загора осъществява контрол на териториите на области Стара Загора, Сливен и Ямбол с обща площ около 1 204 987 ха. Обхванати са 20 общини с 424 населени места.

Разпределението на земите в контролирания регион е както следва:

Земеделски територии – 699 108.7 ха, представени предимно от канелени горски, черноземни смолници, алувиално – ливадни и делувиални почви. От тях 547 638.6 ха обработваеми, което съставлява 78.33 % от всички земеделски територии и 151 470.1 ха необработваеми земи.

Горски територии – 375 411.7 ха, което е 31.15 % от общата площ, контролирана от РИОСВ.

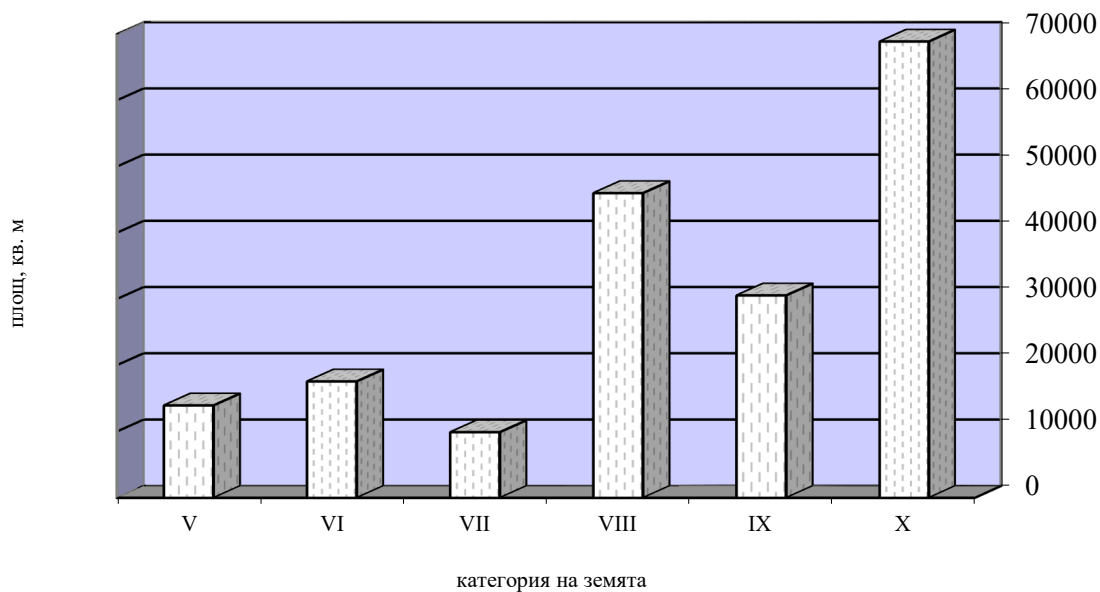
По области земите са разпределени по следния начин:

област/община	обща площ на земите, ха	обща площ на земеделските земи, ха		горски територии
		от тях: обработваеми, ха	необработваеми, ха	
Стара Загора	515 110	258 228.3	169 164.8	
		219 191.6	39 036.7	
Сливен	354 329	181 605	151 388	
		125 605	56 000	
Ямбол	335 548	259 275.4	54 858.9	
		202 842	56 433.4	
общо:	1 204 987	699 108.7	375 411.7	
		547 638.6	151 470.1	

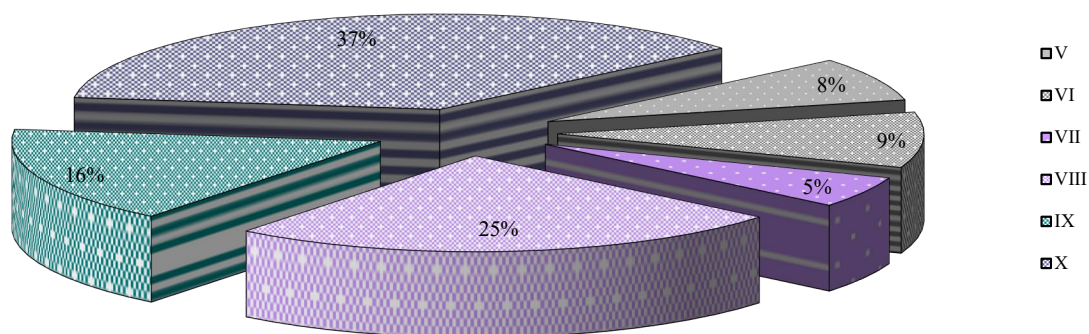
През изтеклата година в областите Стара Загора, Сливен и Ямбол е променено предназначението на общо 216 379 кв. м. земеделски земи за неземеделски нужди. Тяхното разпределение по категории е както следва:

категория на земята	площ, кв. м
V	15 410
VI	17 532
VII	9 880
VIII	45 971
IX	58 725
X	68 861
обща площ	216 379

Промяна предназначението на земеделските земи през 2019 г.
по категории, кв. м

Промяна предназначението на земеделските земи през 2019 г. по
категории, %

2. Замърсяване на почвата с тежки метали и металоиди

През 2019 г. се проведе мониторинг на почвите от мрежата на I ниво за съдържание на тежки метали и металоиди, при пълно обследване на осем пункта, попадащи на територията на четири общини в контролирания регион. От всеки пункт е извършено пробонабиране за пълен набор показатели, в две дълбочини: 0 – 10/10 – 40

см за необработваемите и 0 – 20/20 – 40 см за обработваемите почви, в три повторения.

Почвеното изпитване се извърши от Регионална лаборатория – Стара Загора.

Разпределението на пунктовете от пълната мрежа по общини и на тези, на които е проведен мониторинг през 2019 г. е посочено в таблица №1.

таблица №1

№ по ред	пункт №	населено място	община	област	мониторинг, 2019 г.
1.	272	с. Преславен	Стара Загора	Стара Загора	х
2.	254	с. М. Верея	Стара Загора	Стара Загора	
3.	253	с. Арнаутито	Стара Загора	Стара Загора	х
4.	237	с. Бузовград	Казанлък	Стара Загора	
5.	255	с. Юлиево	Мъглиж	Стара Загора	
6.	256	с. Бънзарето	Мъглиж	Стара Загора	х
7.	234	гр. Чирпан	Чирпан	Стара Загора	
8.	235	с. Изворово	Чирпан	Стара Загора	
9.	218	с. Опълченец	Бр. Даскалови	Стара Загора	х
10.	219	с. Православ	Бр. Даскалови	Стара Загора	
11.	220	с. Славянин	Бр. Даскалови	Стара Загора	
12.	236	с. Пъстрово	Бр. Даскалови	Стара Загора	
13.	205	с. Манолово	Павел баня	Стара Загора	
14.	221	с. Виден	Павел баня	Стара Загора	х
15.	274	с. Конаре	Гурково	Стара Загора	
16.	290	с. Българене	Раднево	Стара Загора	
17.	310	с. Овчарци	Раднево	Стара Загора	
18.	271	с. Средец	Опан	Стара Загора	
19.	309	с. Помощник	Гълъбово	Стара Загора	х
20.	313	с. Гавраилово	Сливен	Сливен	
21.	331	с. Гергевец	Сливен	Сливен	
22.	330	с. Бозаджии	Сливен	Сливен	
23.	291	с. Любенец	Нова Загора	Сливен	
24.	292	с. Асеновец	Нова Загора	Сливен	
25.	311	с. Млекарево	Нова Загора	Сливен	
26.	312	с. Омарчево	Нова Загора	Сливен	х
27.	293	с. Оризари	Твърдица	Сливен	
28.	329	с. Меден кладенец	Тунджа	Ямбол	
29.	346	с. Маломир	Тунджа	Ямбол	
30.	347	с. Кукорево	Тунджа	Ямбол	
31.	348	с. Завой	Тунджа	Ямбол	
32.	362	с. Челник	Тунджа	Ямбол	х
33.	363	с. Палаузово	Стралджа	Ямбол	
34.	345	с. Пчела	Елхово	Ямбол	
35.	360	с. Маломирово	Елхово	Ямбол	
36.	361	с. Стройно	Елхово	Ямбол	
37.	375	с. Малко Шарково	Болярово	Ямбол	х
38.	376	с. Ст. Караджово	Болярово	Ямбол	
39.	327	с. Сакарци	Тополовград	Хасково	

40.	328	с. Каменна река	Тополовград	Хасково	
41.	344	с. Мрамор	Тополовград	Хасково	
42.	349	с. Седларево	Котел	Сливен	

При проведения мониторинг се наблюдават и контролират индикатори Cu (мед), Zn (цинк), Pb (олово), Cd (кадмий), Ni (никел), Cr (хром), Co (кобалт), As (арсен) и Hg (живак). Проследявайки динамиката на контролираните индикатори се установява, че те са в граници на нормите, под МДК (максимално допустимите концентрации), съгласно Наредба № 3 за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в

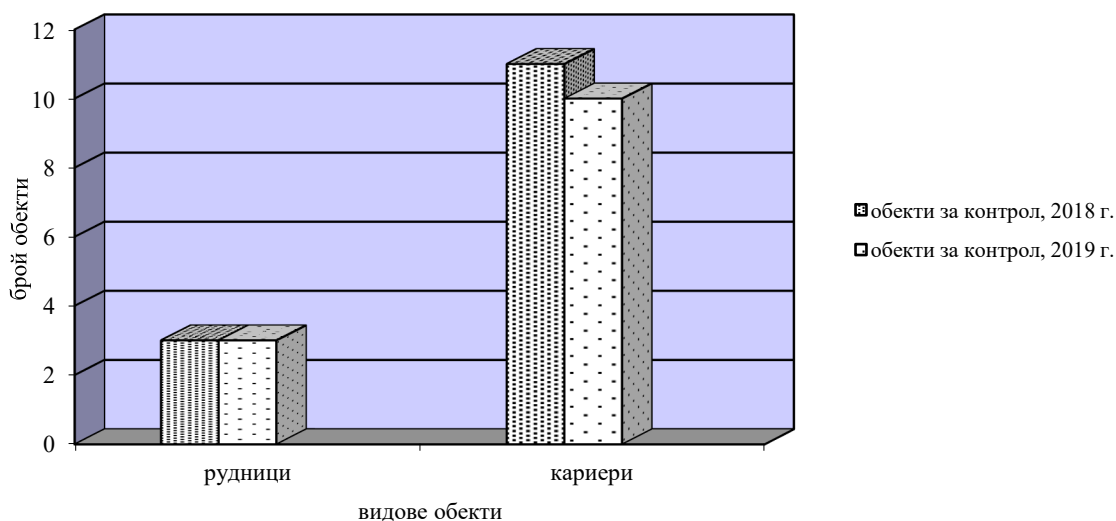
почвите (обн. ДВ бр.71/2008 г.).

3. Нарушаване на земите и почвите от добивната промишленост

През 2019 г. на територията на РИОСВ – Стара Загора се контролират единадесет обекта от миннодобивна дейност, които спрямо предходната 2018 г. са с един по-малко.

контролирани обекти	брой (2018 г.)	брой (2019 г.)
1. кариери	8	7
2. рудници	3	3
общ брой обекти	11	10

Контролирани миннодобивни обекти

Контролираните обекти се разпределят в няколко групи в зависимост от вида на добиваното подземно богатство:

вид на добиваното подземно богатство	брой минни обекти
1. въглища	3
2. пясъци и чакъли	1
3. варовици, доломити	5
4. глини, мергели	1
общ брой обекти	10

Извършена е техническа рекултивация на 245.809 дка за селскостопанско ползване на землищата на селата Гледачево и Ковачево, община Раднево на „Обединени северни пасища“, участък „Могила“ към „Мини Марица – изток“ ЕАД, гр. Раднево в съответствие с изискванията на Наредба № 26.

При извършените през периода проверки, се установи, че дейностите в миннодобивните предприятия се извършват в съответствие с действащото екологично законодателство. Изпълняват се мерките по опазване на околната среда, предвидени в изготвените и утвърдени годишни работни проекти.

Последващия контрол е свързан с изпълнението на издадените предписания до физически и юридически лица, както и резултатите от изпълнението на мерките, предвидени в решенията по оценка на въздействието върху околната среда и изпълнението на инвестиционните проекти.

4. Замърсяване на почвите с продукти за растителна защита (пестициди)

На територията на РИОСВ – Стара Загора се намират 10 площадки с 386 Б-Б куба, 4 централни склада и 13 склада за съхранение на излезли от употреба препарати за растителна защита. Състоянието на 11 склада е сравнително добро – налице са покривни конструкции, врати и прозорци. Проблемни са складовете в с. Плоска могила, община Стара Загора и с. Нова махала, община Николаево, област Стара Загора, които са в много лошо състояние - без покривна конструкция и стени. Състоянието на повечето складове, разположени на територията на област Стара Загора е лошо, същите не се охраняват и не е ликвидирана потенциалната опасност от евентуално замърсяване на околната среда и човешкото здраве.

През 2019 г. са осъществени проверки за съхранение на продукти за растителна защита (ПРЗ) с изтекъл срок на годност и неизвестен произход в землището на с. Филаретово, община Котел, област Сливен и склад за съхранение на излезли от употреба ПРЗ в землището на гр. Раднево, кв. Гипсово, община Раднево, област Стара Загора. Не се установи замърсяване около и вътре в контролираните обекти с различни видове отпадъци и продукти за растителна защита с изтекъл срок на годност.

Във връзка с реализацията на Българо – Швейцарската програма за сътрудничество, през 2019г. експерти взеха участие в комисията за приемане изпълнението на проект: „Екологосъобразно обезвреждане на излезли от употреба пестициди и други препарати за растителна защита с изтекъл срок на годност” на територията на РИОСВ – Стара Загора, във връзка с подписан договор за изпълнение на обществена поръчка с предмет „Преупаковане, транспорт, предаване за окончателно обезвреждане и почистване на складове, съдържащи УОЗ-пестициди, опасни отпадъци, неопасни отпадъци и други препарати за растителна защита”, съдържащи се в складовете в село Тенево, община Тунджа, гр. Елхово, община Елхово и град Болярово, община Болярово, област Ямбол.

5. Замърсяване на почвите с устойчиви органични замърсители, вкл. нефтопродукти

През 2019 г. в определените осем пункта за мониторинг на тежки метали се проведе и изпитване по отношение на остатъчни количества органохлорни пестициди, полихлорирани бифенили и полициклични ароматни въглеводороди в почвите. Към момента на изготвянето на Регионалния доклад, все още не са готови резултатите от изпитването по отношение на остатъчни количества органохлорни пестициди, полихлорирани бифенили и полициклични ароматни въглеводороди в почвите.

6. Ерозия на почвите

Ерозията е процес, който механично уврежда почвите, като унищожава хумусния слой и води до намаляване на почвеното плодородие.

През 2019 г. не са финансирани проекти против ерозията и не са известни такива, които да се изпълняват на контролираната от РИОСВ – Стара Загора територия. Дейностите по предотвратяване на почвената ерозия основно се финансират от Министерството на земеделието, храните и горите.

7. Засоляване и вкисляване на почвите

През 2019 г. се извърши почвен мониторинг – II ниво, функционални подсистеми „Контрол и опазване на почвите от засоляване” и „Контрол и опазване на почвите от вкисляване”.

Засоляване

Във връзка с контрола и опазването на почвите от засоляване са пробонабрани и анализирани 48 почвени проби от пунктовете в градовете Стралджа, община Стралджа, област Ямбол и Кермен, община Сливен, област Сливен. Пробонабирането е извършено в 4 точки за всеки пункт, в три дълбочини: 0 – 20 см, 20 – 40 см и 40 – 60 см, два пъти годишно – през май и септември. Успоредно с почвените проби, в близост до опорните пунктове, са взети и водни проби от подпочвените води.

Отчитайки зависимост на относителния дял на обменния Na^+ , спрямо величината на сорбционния капацитет, въз основа на данните от анализните протоколи, почвите в пункт Стралджа се определят от несолонцовати до силно солонцовати, а тези в пункт Кермен могат да се определят от слабо солонцовати до средно солонцовати.

Вкисляване

По отношение опазване на почвите от вкисляване са пробонабрани и анализирани 40 броя почвени проби от пунктове с. Тъжа, община Павел баня, с. Коларово, община Раднево, с. Паничерево, община Гурково, област Стара Загора, с. Ковачите, община Сливен и с. Дражево, община Тунджа, област Ямбол. Пробонабирането е извършено един път годишно – м. октомври. От всеки опорен пункт са взети 8 броя проби, от четири точки в две дълбочини: 0 – 20 см и 20 – 40 см.

Отчитайки резултатите от извършените наблюдения върху показателите, характеризиращи вредната киселинност се установява следното:

- пункт село Тъжа, активната реакция рН е в границите от 3.78 до 3.91, реакцията на почвите се определя като много силно кисела;
- пункт село Коларово, активната реакция рН е в границите от 3.59 до 3.86, реакцията на почвите се определя като много силно кисела;
- пункт село Паничерево, активната реакция рН е в границите от 4.27 до 4.52, реакцията на почвите се определя като силно кисела;
- пункт село Ковачите, активната реакция рН е в границите от 3.84 до 3.94, реакцията на почвите се определя от много силно кисела;

- пункт село Дражево, активната реакция рН е в границите от 4.11 до 4.26, реакцията на почвите се определя от силно кисела.

8. Нерегламентирано изхвърляне на отпадъци върху почвената повърхност (строителни, битови, промишлени и селскостопански отпадъци)

На територията контролирана от РИОСВ – Стара Загора са установени: едно нерегламентирано замърсяване с отпадъци, които не са почистени в указания срок на дадените задължителни предписания и едно неконтролирано управление на отпадъците /запалване на растителни отпадъци/, в резултат на което резултатите от взетите проби на почви показват превишение на МДК (максимално допустими концентрации) в една от пробите по показатели от групата на Полицикличните ароматни въглеводороди (ПАВ), съгласно Наредба № 3/01.08.2008 г. за нормите за допустимо съдържание на вредни вещества в почвите. За установените нарушения са образувани административно-наказателни преписки. Тяхните местоположения са отразени в таблица № 2.

таблица № 2

№ по ред	местоположение на нерегламентираното замърсяване (област, община, населено място)	дадени предписания, брой	изпълнени предписания, брой	неизпълнени предписания, брой	съставени АУАН и НП
1.	с. Долно Сахране, община Павел баня	1	1	-	2
2.	с. Елхово, община Николаево	3	1	2	1

9. Кратка обобщена оценка за състоянието на почвите на територията на РИОСВ

Почвите са национално богатство, ограничен, незаменим и практически невъзстановим природен ресурс, и поради това тяхното опазване е основен приоритет. От чистотата им до голяма степен зависи тяхното плодородие и влияние върху здравето на хората и животните. В региона, контролиран от РИОСВ – Стара Загора са разположени едни от най – плодородните почви в страната. Задължение на всеки, който ги използва е да ги опазва от увреждане и замърсяване, като по този начин се гарантира ефективна защита на човешкото здраве и естествените почвени функции. В тази връзка дейности, които могат да се въведат и които биха довели до намаляване деградацията на земите и почвите са:

- ограничено използване на препарати за растителна защита и торове;

- реализиране на програми за екологично земеделие и животновъдство;
- ефективен контрол за ограничаване замърсяването на въздуха и водите и прилагане на интегрирана система за управление на отпадъците;
- технологично обновление в производствените процеси и др.

От ежегодно провеждания мониторинг на почвите може да се направи извода, че те са незамърсени с тежки метали, металоиди и органични замърсители.